

Foto: Karin Jansson

På Vi-skogen i Kenya lär man ut effektiva, småskaliga metoder för att öka avkastningen i jordbruket. Bland annat får bönderna lära sig att finfördela allt organiskt material och kompostera det.

ALLT FLER VARNAR idag för att världen står inför en gigantisk matkris. Priserna på livsmedel har ökat kraftigt det senaste året och på många håll i världen är bristen på livsmedel redan en verklighet. Ledande forskare menar att vi står inför en av de största kriserna, kanske den största, som världen någonsin har drabbats av.

Orsakerna till att det börjar bli ont om livsmedel är komplexa. I många traditionella utvecklingsländer som Kina och Indien har välståndet och lönerna vuxit de senaste åren. En ny medelklass växer fram som vill konsumera som man gör i Västvärlden. Det innebär mer kött, mer mjölkprodukter och mindre baslivsmedel. När lokalt producerade vegetabiliska varor ersätts med animaliska livsmedel går det åt mycket foder (cirka tio kilo för varje kilo kött) och efterfrågan på vete och soja har därför ökat kraftigt.

En annan orsak till matbristen är den satsning som USA och Västeuropa gör på etanol som drivmedel. På åkrar där det kunde ha producerats mat odlar idag bönder sockerrör och majs som kan förvandlas till ersättning för olja. Mindre mat driver upp priserna och de som drabbas mest är som vanligt de fattigaste som nu börjar få svårt att köpa sina baslivsmedel.

Andra faktorer som bidrar till matkrisen är missväxt, handels hinder och den stora flytten till storstäder.

MEN DEN BEGYNNANDE matkris vi ser idag är bara början på en ny tid när det gäller livsmedelsförsörjning. Världens befolkning ökar snabbt och 2050 räknar man med att befolkningen har stigit från 6 till 9 miljarder. Det ställer enorma krav på livsmedelsproduktionen och frågan är om jordens resurser ens kan föda så många.

Matkrisen aktualiserar frågan om hur vi bäst producerar livsmedel. Under många år har det basunerats ut att den "gröna revolutionen" med konstgödsel, bekämpningsmedel och GMO-grödor i kombination med ett starkt teknologiskt jordbruk ska ge mat till alla. Men förhoppningarna har kommit på skam. Trots stora ansträngningar att rationalisera och intensifiera jordbruket världen över räcker inte maten till.

Ekologiskt är lösningen på matkrisen

Förhoppningsvis kan den nuvarande matkrisen vara med och väcka fler till insikt om att det industrialiserade jordbruket inte är lösningen på världens matproblem. Industrijordbruk med konstgödsel och kemiska medel drar nämligen stora mängder fossila bränslen. Dessutom utarmar denna typ av jordbruk den odlingsbara jorden och leder på sikt till lägre skördar med dåligt näringsvärde.

LÖSNINGEN PÅ LIVSMEDELSBRISTEN är densamma som den alltid varit: Småskaligt producerad mat, där bönder använder traditionella metoder. Befolkningen i de flesta länder kan föda sig själva om de får lära sig resursbevarande jordbruk. Småskalighet, handkraft och lokala grödor har i årtusenden varit receptet för att överleva och kommer troligtvis att vara den enda möjligheten för fattiga länder. Det traditionella jordbruket bör kombineras med småskalig ekologisk teknik och det är viktigt att satsa på stadsnära odlingar för att försörja alla dem som flyttat in till städerna.

För att bevara jordens bördighet till kommande generationer måste vi också skapa ett kretsloppssamhälle där det vi tar från åkern också kommer tillbaka dit. Ett av de största misstagen som begåtts i moderniseringen namn var införandet av vattentoaletter. Istället för att ge tillbaka näringen till jorden spolats idag det mänskliga avfallet ut i haven där det bidrar till algblomning, fiskdöd och förorening. Vi i Västvärlden bör gå före med gott exempel och byta ut våra toaletter mot ett system där avfallet tas tillvara.

Vi bör också lägga om vår odling till ekologiska metoder som tär mindre på jordens resurser. Statliga medel bör satsas på småskaliga projekt för att öka mångfalden i livsmedelsutbudet. Många grödor som går att odla i vårt land importeras idag från länder med billig arbetskraft, något som ytterligare spår på matbristen i fattiga länder.

NU ÄR DET DAGS för våra politiker att handla. Allt för länge har ensidiga ekonomiska mål fått styra utvecklingen. Men pengar går inte att äta och den enögda satsning på allt som drar till sig pengar har satt naturen på undantag. Vi behöver istället politiska och ekonomiska styrmedel som gör det lönsamt att driva resursbevarande, ekologiska och kretsloppsanpassade projekt och jordbruk.

Matkrisen kan kanske vara den väckarklocka som får fler att inse att vi inte i längden kan fortsätta att leva på de fattiga ländernas bekostnad. Det är rimligt att vi i den rika delen av världen producerar vår egen mat och att det sker efter principer som inte förstör jorden för kommande generationer. Låt oss hoppas att den stundande matkrisen blir ett incitament för att börja styra samhället i en ny riktning.

Karin Jansson